

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ТА
ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ У
ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕРСОНАЛУ**

**INTERDISCIPLINARY APPROACHES AND
PEDAGOGICAL SKILLS IN THE TRAINING OF
HIGHER EDUCATION STUDENTS AND STAFF
DEVELOPMENT**

*II Міжнародна
науково-практична конференція
28 березня 2025 року*

ЧЕРНІГІВ

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ, М. ЧЕРНІГІВ
(КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ГУМАНІТАРНИХ ДТСЦИПЛІН)

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
(КАФЕДРИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ)
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРОСЛИХ
НАПН УРАЇНИ
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА
АКАДЕМІЯ»
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ПЗВО «СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА»
MILITARY CENTER OF SPORT TRAINING,
UNITED ARAB EMIRATES
AKADEMIA WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ТА ПЕДАГОГІЧНА
МАЙСТЕРНІСТЬ У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕРСОНАЛУ

INTERDISCIPLINARY APPROACHES AND PEDAGOGICAL
SKILLS IN THE TRAINING OF HIGHER EDUCATION
STUDENTS AND STAFF DEVELOPMENT

Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції

28 березня 2025 року

Чернігів

М 58

*Рекомендовано до друку вченою радою Пенітенціарної академії України
(протокол № 6 від 24 квітня 2025 р.).*

Головний редактор:

Аніщенко В. О. – доктор педагогічних наук, професор.

Редакційна колегія:

Разумейко Н. С. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Щербина Н. О. – кандидат історичних наук.

Міждисциплінарні підходи та педагогічна майстерність у підготовці здобувачів вищої освіти та підвищенні кваліфікації персоналу: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 28 берез. 2025 р.) / голов. ред. В. О. Аніщенко ; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2025. 513 с.

До збірника матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції увійшли публікації закордонних і вітчизняних учених і практиків, здобувачів вищої освіти. Наукові доробки присвячені актуальним питанням професійно-педагогічної діяльності викладачів закладів вищої освіти, формуванню та розвитку педагогічного іміджу та майстерності. Велика низка публікацій висвітлює інноваційні підходи та етико-психологічні аспекти професійно-педагогічної діяльності в сучасних умовах.

Видання буде корисним для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти різних рівнів вищої освіти.

УДК 005.59.11:005.336.5:37.091.12-057(082)

Interdisciplinary approaches and pedagogical skills in the training of higher education students and staff development: materials of the International scientific and practical conference (Chernihiv, 28 March 2025) / edited by V. Anishchenko ; Penitentiary Academy of Ukraine. Chernihiv: PAU, 2025. p.

The collection of materials of the International Scientific and Practical Conference includes publications of foreign and domestic scientists and practitioners, higher education students. The scientific papers are devoted to topical issues of professional and pedagogical activities of teachers of higher education institutions, the formation and development of pedagogical image and skills. A large number of publications cover innovative approaches and ethical and psychological aspects of professional and pedagogical activity in modern conditions.

The publication will be useful for researchers, teachers, postgraduate students, and students of different levels of higher education.

*Матеріали викладені в авторській редакції з незначними
коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів,
цитат, цифр і прізвищ несуть автори.*

*Електронна копія збірника безплатно розміщується у відкритому доступі
на офіційному сайті Пенітенціарної академії України (<https://pau.edu.ua/materials-of-scientific-conferences/> у розділі «Видання. Матеріали наукових конференцій»)*

© Пенітенціарна академія України

Швардак М. В.	407
SOFT SKILLS У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ НАВИЧОК МАЙБУТНЬОГО	
Шумовецька С. .	410
ПРОФЕСІЙНЕ ЧИТАННЯ І НОВІ ПРІОРИТЕТИ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ	
Шутєєв І. В., Єфременко А.М.	412
АЛГОРИТМІЗАЦІЯ МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ВИДАМ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ	
СЕКЦІЯ 5. ЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Аханова А. В.	416
ПСИХОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ТА ФАКТОРИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Бабенков Н. Є., Панасюк В. А.	421
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ СУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ТА ЗАЛУЧЕННЯ ДО НЕЇ ПІДЛІТКІВ З ВИПРАВНИХ УСТАНОВ ТА СІЗО	
Біба Д. С.	423
КОНФЛІКТИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	
Біляков Д. В., Аніщенко В. О.	426
ДО ПИТАННЯ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	
Блудова Ю. О.	429
АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТА	
Васько В. В.	431
ІДЕЇ ПРО ПРОФЕСІЙНУ ОРІЄНТАЦІЮ ТА ВИБІР ПРОФЕСІЇ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ	
Єна А. С.	434
ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС ОСОБИСТОСТІ У ПОДОЛАННІ СТРЕСУ, ЯК АСПЕКТ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Іванова А. В.	437
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТІВ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	

Швардак М. В.,

професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти

та освітнього менеджменту,

доктор педагогічних наук, професор,

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

SOFT SKILLS У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ НАВИЧОК МАЙБУТНЬОГО

У сучасному світі, що характеризується стрімкими технологічними змінами та глобалізацією, значно зростає потреба у гнучких навичках (soft skills). Ці навички, які включають комунікацію, критичне мислення, емоційний інтелект, креативність, лідерство та здатність до роботи в команді, визначають успішність фахівців незалежно від їхньої спеціалізації. У цифрову епоху, коли технічні навички швидко застарівають, soft skills набувають ще більшого значення, оскільки забезпечують можливість адаптації до змін, ефективної взаємодії з технологіями та іншими людьми. У цьому контексті роль викладача вищої школи виходить за межі традиційного передавання знань, оскільки він має стати наставником, що формує у студентів необхідні навички майбутнього.

Серед сучасних науковців, що досліджують проблему розвитку soft skills у цифрову епоху, варто відзначити А. Каплана, який займається вивченням цифрової трансформації в освіті, а також українських дослідників О. Кондрашову, О. Дещенка та Ю. Ходикіну [1]; І. Ткаченко, М. Денека [2], М. Ячменик, О. Корнус, О. Браславську, І. Рожі [4], що працюють над інтеграцією soft skills у вищу освіту. Їхні наукові праці висвітлюють важливість критичного мислення, емоційного інтелекту та комунікації у підготовці майбутніх фахівців.

Розвиток soft skills у студентів вимагає впровадження нових освітніх стратегій, орієнтованих на активне навчання, співпрацю та інтеграцію цифрових

технологій. Традиційні лекційні форми навчання вже не є достатньо ефективними для підготовки студентів до сучасного ринку праці. Натомість акцент має зміщуватися на інтерактивні методи, такі як проєктне навчання, кейс-метод, дебати, симуляційні ігри та групова робота. Застосування таких підходів сприяє формуванню у студентів здатності самостійно ухвалювати рішення, аналізувати інформацію, аргументовано висловлювати свої думки та працювати в умовах невизначеності.

Значний вплив на розвиток soft skills має цифровізація освіти. Використання онлайн-платформ, адаптивного навчання, штучного інтелекту та віртуальної реальності відкриває нові можливості для вдосконалення комунікативних і організаційних навичок студентів. Наприклад, онлайн-дискусії та вебінари сприяють розвитку навичок публічного виступу, а використання віртуальних середовищ дає можливість навчатися в умовах, максимально наближених до реальних професійних ситуацій. Крім того, цифрові інструменти дозволяють викладачам персоналізувати освітній процес, адаптуючи його до індивідуальних потреб студентів і стимулюючи їхню активність.

Формування soft skills також пов'язане з розвитком емоційного інтелекту, який включає вміння розуміти власні емоції, керувати ними та ефективно взаємодіяти з іншими людьми. Викладачі можуть сприяти цьому процесу шляхом створення сприятливого освітнього середовища, що підтримує відкритість, толерантність та співпрацю. Успішна взаємодія в освітньому середовищі базується на довірі та повазі між студентами та викладачами, що значно підвищує мотивацію до навчання та формує навички міжособистісної комунікації [3].

Крім того, важливу роль відіграє розвиток критичного мислення та здатності до вирішення проблем, що є ключовими навичками майбутнього. У цифрову епоху студенти стикаються з величезним потоком інформації, який необхідно вміти аналізувати, оцінювати на достовірність та використовувати для ухвалення обґрунтованих рішень. Викладачі можуть розвивати ці навички,

пропонуючи студентам завдання, що вимагають аналізу реальних ситуацій, пошуку альтернативних рішень та аргументованого доведення своїх ідей.

Важливим аспектом формування soft skills є робота в команді та міждисциплінарна співпраця. У сучасному світі все більше організацій працюють за принципом колективної діяльності, що передбачає ефективну взаємодію між спеціалістами різних галузей. Викладачі можуть сприяти розвитку командних навичок шляхом організації спільних проєктів, де студенти з різними знаннями та досвідом працюють разом над вирішенням комплексних завдань. Такий підхід не лише підвищує рівень комунікації та відповідальності, а й сприяє розвитку креативності та інноваційного мислення.

Окремо варто відзначити роль викладача як ментора та фасилітатора. У традиційній освітній системі викладач виконував переважно роль передавача знань, однак у сучасних умовах він має стати наставником, який допомагає студентам самостійно знаходити відповіді на запитання, розвивати власний потенціал та формувати кар'єрні перспективи. Це вимагає від викладачів не лише високого рівня професійної компетентності, а й гнучкості, емпатії та здатності мотивувати студентів до постійного саморозвитку.

Таким чином, формування soft skills у цифрову епоху є важливим завданням сучасної вищої школи. Викладачі відіграють ключову роль у цьому процесі, застосовуючи інтерактивні методи навчання, цифрові технології, створюючи сприятливе освітнє середовище та виступаючи наставниками для студентів [5]. Інтеграція soft skills в освітній процес не лише сприяє професійному розвитку майбутніх фахівців, а й готує їх до ефективної роботи в умовах динамічних змін і глобальної конкуренції. Це вимагає переосмислення традиційних підходів до викладання, розширення можливостей використання інноваційних технологій та зміцнення ролі викладача як наставника у формуванні навичок майбутнього.

Список використаних джерел

1. Кондрашова О. В., Дещенко О. М., Ходикіна Ю. Ю. Передові інновації в навчанні soft skills: Перспективи та прогнози для вищої освіти України. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. №8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13131756>

2. Ткаченко І. В., Денека М. Т., Дещенко О. М. Сучасні інноваційні тенденції у впровадженні soft skills у вищій освіті: перспективи та потенціал. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. №6. <https://doi.org/10.57125/pedacademy.2024.05.29.06>
3. Швардак М. В. Освітні тренди в умовах Нової української школи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Сер. 5. Педагогічні науки: реальність та перспективи*. 2022. Вип. 89. С. 136–140.
4. Ячменик М., Корнус О., Браславська О., Рожі І. Особливості формування «soft skills» у здобувачів вищої освіти в умовах педагогічного закладу вищої освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2022. №2. С.16–25. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2022.262819>
5. Bakhmat N., Popadych O., Derkach L., Shvardak M., Lukashchuk M., Romanenko V. Using Information Technologies to Train Today Teachers in the Educational Environment. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 2022. Vol. 14(2). P. 479–499. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.2/591>

Шумовецька С. П.,

доцент кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін,

доктор педагогічних наук, професор,

Національна академія Державної прикордонної служби України

ім. Б. Хмельницького,

м. Хмельницький, Україна

ПРОФЕСІЙНЕ ЧИТАННЯ І НОВІ ПРІОРИТЕТИ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Одним з важливих завдань викладача, та й однією з ознак його високого професійного рівня, є здатність захоплювати та зацікавлювати аудиторію, знаходити нові шляхи покращення взаємодії і підвищення ефективності роботи, зокрема самостійної та індивідуальної.

Один із таких шляхів доцільно запозичити з практики вищих військових навчальних закладів за кордоном, насамперед США. У Військово-морському інституті США, Корпусі морської піхоти вже тривалий час використовують потенціал професійного читання. Йдеться про те, що для кожного рангу чи рівня підготовки передбачено окремі списки для професійного читання. Керівники кожного підрозділу, включно з начальниками найвищих рангів, рекомендують свої книги, називаючи ті, які надихають, дають краще розуміння військової сили. Це книги про військову історію, військово-морські операції, стратегію, оперативне мистецтво і лідерство.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>